

Kovo 30-oji Lietuvos prokurorams yra ypatinga istorinė diena. Lygiai prieš 30 metų, kovo 3 d., į ką tik atsikūrusios nepriklausomos Lietuvos Respublikos prokuratūros pastatą netikėtai įžengė gausi iš Maskvos atsiųsta Sovietų Sąjungos generalinio prokuroro pavaduotojo vadovauta delegacija. Šios delegacijos užduotis buvo bauginimais ir prievarta palaužti Lietuvos prokurorų apsisprendimą tarnauti nepriklausomai Lietuvai.

Tačiau nei nelauktas delegacijos atvykimas, nei neteisėtas Sovietų Sąjungos generalinio prokuroro įsakymas apie paskirtojo Lietuvos Respublikos prokuroro Artūro Paulausko „išmetimą iš prokuratūros sistemos“, nei naktį įvykdytas fizinis prokuratūros pastato užėmimas, trukęs kone pusantrų metų, nepakeitė Lietuvos prokurorų apsisprendimo.

Nepaisydami įtampos ir nerimo dėl ateities, visi Lietuvos prokurorai, kurie tą kovo 30-ąją dalyvavo neplanuotoje akistatoje su Sovietų Sąjungos delegacija ir jos manipuliacijomis, ne tik nepasidavė darytam spaudimui, bet savo apsisprendimą užfiksavo ir raštu – tą patį vakarą visi pasirašė spontaniškai sudarytą dokumentą, kuriame deklaravo esantys lojalūs tik teisėtai paskirtai Lietuvos Respublikos prokuratūros vadovybei ir vykdysiantys tik nepriklausomos Lietuvos įstatymus. Nepriklausomybės atkūrimo pradžioje tai buvo ypatingą reikšmę turintis aktas. Tokia Lietuvos prokuratūros pozicija sulaukė didžiulio Lietuvos žmonių palaikymo.

Vėliau, siekiant įamžinti šiuos ypatingą reikšmę mūsų šalies istorijai turinčius įvykius, kovo 30-oji buvo paskelbta Lietuvos prokuratūros diena.

„Kovo 30-oji – tai diena, kuri primena ne tik mūsų istoriją, kuriamą ir vykdomą teisingumą, bet ir nuveiktus darbus. Tikiu, kad kantrus ir vieningas prokurorų darbas, meilė savo šaliai ir artimui padės mūsų valstybei stiprėti. Linkiu, kad niekada neišblėstų prokurorų apsisprendimas, ryžtas ir pasišventimas tarnauti Lietuvai ir jos žmonėms, būti nukentėjusiojo gynėju“, – sako generalinis prokuroras Evaldas Pašilis.

1990 m. Lietuvos Respublikai atgavus nepriklausomybę, mūsų šalis turėjo įveikti ne vieną iššūkį. Prokurorams teko susidurti su ypač brutaliais nusikaltimais, o jų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas turėjo būti grįstas įstatymo viršenybės principu. Sausio 13-osios įvykių tyrimas, omoninkų daromų nusikaltimų, Medininkų žudynių tyrimai, nusikalstamų susivienijimų daromi itin žiaurūs nusikaltimai – tai tik dalis tyrimų, kuriuos organizavo, kontroliavo ar atliko Lietuvos prokurorai.

Šiuo metu Lietuvos prokuratūrą sudaro Generalinė prokuratūra ir Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Šiaulių, Klaipėdos apygardų prokuratūros. Minėtų apygardų prokuratūras sudaro apylinkių prokuratūros ir apygardų prokuratūrų specializuoti skyriai. Lietuvos prokuratūroje dirba 659 prokurorai ir 528 valstybės tarnautojai bei darbuotojai.

Atkurtai Lietuvos prokuratūrai vadovavo generaliniai prokurorai: Artūras Paulauskas, Vladas Nikitinas, Kazys Pėdnyčia, Antanas Klimavičius, Algimantas Valantinas, Darius Valys. Nuo 2015 m. generalinio prokuroro pareigas eina Evaldas Pašilis.

